

Revisorerna i Östhammars kommun

1(2)

ÖSTHAMMARS KOMMUN Kommunstyrelsen	
2018 -04- 2 5	
Dnr:	Dpl:

Till

Fullmäktige i Östhammars kommun

Org.nr: 212000-0290

Revisionsberättelse för år 2017

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse, nämnder och fullmäktigeberedningar och genom utsedda lekmannarevisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag.

Granskningen har även omfattat den med Tierps och Uppsala kommuner gemensamma räddningsnämnden där Uppsala är värdkommun samt även den med Heby, Knivsta, Tierps, Uppsala och Älvkarleby's kommuner gemensamma överförmyndarnämnden där också Uppsala är värdkommun.

Styrelse, nämnder och beredningar ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Samtliga revisionsrapporter avseende kommunens nämnder och styrelse har löpande under året överlämnats till fullmäktiges presidium och till berörd nämnd. Revisionen har biträtts av KPMG AB. Granskningens omfattning redovisas i bilagan "Revisorernas redogörelse" och därtill fogade bilagor.

Kommunens resultat för år 2017 uppgår till 23,5 mnkr, vilket är en avvikelse mot budget med 0,8 mnkr. Resultatet vid avstämning gentemot balanskravet uppgår till 23,5 mnkr.

Enligt bestämmelser i kommunallagen (KL) ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för den ekonomiska förvaltningen.

Vi bedömer sammantaget att styrelse, nämnder och beredningar i Östhammars kommun har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att styrelsens, nämndernas och beredningarnas interna kontroll har varit tillräcklig.

Revisorerna i Östhammars kommun

2(2)

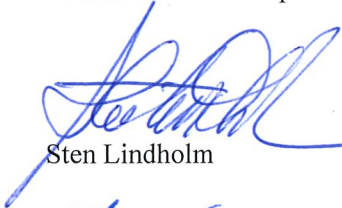
Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen inte är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige uppställt.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen inte är förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse, nämnder och beredningar samt enskilda ledamöter i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2017.

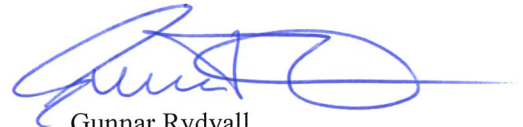
Östhammar den 25 april 2018

Sten Lindholm

Ingemar Eriksson

Gunnar Rydvall

Dick Ahlström

Mats Sjöborg

Till revisionsberättelsen hör:

Revisorernas redogörelse, bilaga till revisionsberättelsen

Förteckning över de sakkunnigas rapporter

Granskningsrapporter från lekmannarevisorerna i bolagen

Revisorerna i Östhammars kommun

Revisorernas redogörelse för år 2017

Kommunrevisionens uppgift är att granska kommunens räkenskaper, s.k. redovisningsrevision, samt dess verksamheter, s.k. förvaltningsrevision. Granskningen har baserats på en bedömning av risk och väsentlighet omsatt i en revisionsplan för 2017.

Redovisningsrevision

Denna granskning syftar till att utröna om räkenskaperna är rättvisande och om den kontroll som utövas inom styrelser och nämnder är tillräcklig. Det senare gäller frågan om tillförlitligheten i räkenskaperna och säkerheten i system och rutiner. Vi har bl a granskat årsredovisningen för år 2017 och delårsrapporten per den 30 juni 2017 avseende kommunen och de gemensamma nämnderna; överförmyndarnämnden och räddningsnämnden.

Det finansiella mål med bäring på god ekonomisk hushållning som finns i Östhammars kommun är att kommunen ska ha en ekonomi och verksamhet med god ekonomisk hushållning, både i kort- och långsiktigt perspektiv (KF 6). Till detta mål är det kopplat tre olika styrtalet; **RESULTATÖVERSKOTTET** i procent av skatter, statsbidrag och utjämning ska uppgå till 2 % (utfall 2 %), att **NETTOKOSTNADSUTVECKLINGEN** ska understiga intäktsökningen för skatter och bidrag med 0,5 % -enheter samt att **SAMTLIGA STYRELSE OCH NÄMNDER SKA FÖLJA BUDGET**. Vår samlade bedömning är att det av fullmäktige fastställda finansiella målet inte har uppnåtts 2017.

I den av KF fastställda budgeten för 2017 framgår att kommunen har 6 kommunövergripande verksamhetsmässiga mål. Till de sex verksamhetsmålen finns totalt 29 styrtalet kopplade. Uppföljningen av måluppfyllelsen är tydlig och bra beskriven i årsredovisningen. För de flesta målen finns uppföljning på respektive styrtalet. Vi ser även positivt på kommunstyrelsens noteringar om åtgärder kopplade till respektive mål.

Vår sammanfattande bedömning är att resultatet enligt årsredovisningen inte är förenligt med de av fullmäktige fastställda verksamhetsmålen med hänvisning till att flertalet mål inte uppnås eller bedöms delvis uppnås.

Vår slutsats är dock att kommunens årsredovisning i allt väsentligt ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning och att den i allt väsentligt är upprättad enligt kommunal redovisningslag och god redovisningssed. Revisorerna har vid granskningen biträtts av KPMG som kommer att lämna särskild rapport från granskningen av bokslut och årsredovisning.

Förvaltningsrevision

En stor del av revisionsarbetet har avsett förvaltningsrevision, d.v.s. en granskning av att verksamheten bedrivs ändamålsenligt och på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt. Syftet har varit att klarlägga om verksamheten har bedrivits enligt fastlagda politiska mål och intentioner samt att utvärdera om kvalitet och inriktning har blivit den avsedda. I förvaltningsrevisionen har Kommunstyrelsen och samtliga nämnder granskats övergripande med inriktning på ändamålsenlighet och effektivitet. Särskild granskning med skriftlig avrapportering har skett genom granskning av renhållningsverksamheten, granskning av

Bilaga 1 till revisionsberättelsen för 2017

detaljplaneprocessen, granskning av underhåll av gator/vägar samt granskning av ärendeberegningsprocessen inom Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige.

Övrig granskning

Som en del av granskningen har revisorerna löpande tagit del av styrelsens och alla nämnders protokoll och haft sammanträffanden med kommunfullmäktiges presidium, nämnder samt utvalda förtroendevalda och tjänstemän.

Som lekmannarevisor i kommunens bolag och stiftelser har följande förtroendevalda revisorer utsetts:

Hargs Hamn AB	Dick Ahlström
Stiftelsen Östhammarshem	Gunnar Rydvall och Dick Ahlström
Dannemora Gruvfastighets AB	Sten Lindholm
Östhammars Vård och Omsorg AB	Sten Lindholm
Östhammars Industrifastigheter AB	Sten Lindholm
Östhammar Vatten AB	Ingemar Eriksson
Gästrike Vatten AB	Ingemar Eriksson

De utvalda lekmannarevisorerna har granskat bolagen samt stiftelsen och lämnat granskningsrapporter för genomförd granskning.

Bilaga 2 till revisionsberättelsen för 2017

Förteckning över de sakkunnigas rapporter

Granskning av Delårsrapport Östhammars kommun

Granskning av Detaljplaneprocessen

Granskning av Renhållningsverksamheten

Granskning av Underhåll av gator och vägar

Granskning av Ärendeberegningsprocessen inom Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige

Granskning av Bokslut och årsredovisning 2017 Östhammars kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2017-12-31

Granskningsrapport
Östhammars kommun

KPMG AB

2018-04-17

Antal sidor 16

Östhammars kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2017-12-31

2018-04-17

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
1.1	Räkenskaperna och årsredovisningen	2
1.2	Underlag för revisorernas bedömning utifrån fullmäktiges mål	2
2	Bakgrund	3
2.1	Syfte och revisionsfråga	3
2.2	Revisionskriterier	3
2.3	Metod och avgränsningar	3
2.4	Ansvarig nämnd	4
2.5	Projektorganisation/granskningsansvarig	4
3	Resultat av granskningen	4
3.1	Årsredovisningen	4
3.2	Redovisningsprinciper	5
3.3	Balanskrav	5
3.4	Bedömning av fullmäktiges mål med betydelse av god ekonomisk hushållning	6
3.4.1	Finansiella mål	6
3.4.2	Verksamhetsmål	7
3.5	Resultaträkning	8
3.5.1	Driftredovisning	9
3.6	Balansräkning	10
3.6.1	Poster inom linjen	11
3.7	Kassaflöde	11
3.8	Investeringsredovisning	11
3.9	Sammanställd redovisning	11
3.9.1	Resultaträkning – Koncernen	12

Östhammars kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2017-12-31

2018-04-17

1 Sammanfattning

Vi har av Östhammars kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska bokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2017. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2017.

Kommunens revisorer ska enligt 9 kap KL¹ bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorerna ska pröva om räkenskaperna är rättvisande. Revisorernas uttalande avges i revisionsberättelsen.

Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

1.1 Räkenskaperna och årsredovisningen

De väsentligaste slutsatserna från granskningen kan sammanfattas enligt följande:

- Kommunens resultat uppgår till 23,5 Mkr, vilket är i nivå med budget.
- Kommunens prognostiserade resultat vid delåret (juni) uppgick till 19,1 Mkr, en avvikelse mot utfall på 4,4 Mkr.
- Kvaliteten på bokslutsbilagorna har förbättrats men det föreligger fortfarande brister i bokslutsprocessen. (se avsnitt 3.6)

Vi bedömer, beaktat ovan, att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning. Årsredovisningen har i allt väsentligt upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

1.2 Underlag för revisorernas bedömning utifrån fullmäktiges mål

Enligt bestämmelser i kommunallagen (KL) ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för den ekonomiska förvaltningen.

Finansiella mål

Vår granskning visar att nyckeltalen avseende finansiella mål inte är uppfyllda.

Vi bedömer att resultatet av de finansiella målen inte är förenligt med vad fullmäktige fastställt.

Verksamhetsmässiga mål

Vår granskning visar att uppföljningen av måluppfyllelsen är tydlig och bra beskriven i årsredovisningen. För de flesta målen finns uppföljning på respektive styrtalet. Vi ser även positivt på kommunstyrelsens noteringar om åtgärder kopplade till respektive mål.

Vi bedömer att resultatet inte är förenligt med de av fullmäktige fastställda verksamhetsmålen.

¹ Kommunallag (1991:900)

Östhammars kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2017-12-31

2018-04-17

2 Bakgrund

Vi har av Östhammars kommuns revisorer fått i uppdrag att granska bokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2017. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2017.

Kommunens revisorer ska enligt 9 kap KL bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorerna ska pröva om räkenskaperna är rättvisande. Revisorernas uttalande avges i revisionsberättelsen.

2.1 Syfte och revisionsfråga

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunens årsredovisning har upprättats i enlighet med kommunallag, kommunal redovisningslag och god redovisningssed i kommuner och landsting. Resultatet av vår granskning utgör underlag för revisorernas utformning av revisionsberättelsen.

2.2 Revisionskriterier

Bedömningsgrund för vårt uttalande avseende huruvida årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad i enlighet med gällande lagar och regler bygger på följande revisionskriterier:

- Kommunallag och kommunal redovisningslag
- God redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning, RKR, och Sveriges Kommuner och Landsting, SKL
- Interna regelverk och instruktioner
- Fullmäktigebeslut

2.3 Metod och avgränsningar

Vår granskning sker i den omfattning som följer av God revisionssed i kommunal verksamhet, främst såsom denna definieras av SKL² och Skyrev³. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i allt väsentligt men inte absolut säkerhet försäkra oss att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- Förvaltningsberättelse
- Resultaträkningen
- Balansräkningen
- Kassaflödesanalysen
- Sammanställd redovisning
- Tilläggsupplysningar

² Sveriges Kommuner och Landsting

³ Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer

Östhammars kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2017-12-31

2018-04-17

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudie av relevanta dokument inklusive årsredovisningen.
- Intervjuer med berörda tjänstemän.
- Analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen samt revisorernas uttalande i revisionsberättelsen.
- Avstämning av väsentliga poster i resultat- och balansräkning mot erforderliga underlag. Översiktlig analys av övriga poster.

Granskningen har omfattat bokslutet och årsredovisningen för år 2017. Vi har granskat sådan information som är av finansiell natur och som har direkt koppling till den finansiella redovisningen i årsredovisningen i syfte att inhämta tillräckliga revisionsbevis på motsvarande som för granskning av de finansiella delarna i årsredovisningen. Det innebär att vi har granskat sidorna 49-58, vad gäller nyckeltal samt stämt av balanskravsredovisning, investerings- och driftsredovisning mot underlag. Sidorna 8-16, 39 har endast granskats utifrån om informationen är förenlig med de finansiella delarna. Vår granskning innebär att vi tar stickprov på de finansiella uppgifterna och att informationen i förvaltningsberättelsen är förenlig med de finansiella delarna, dvs vi granskar inte alla siffror på nämnda sidor.

Vad gäller avsättning och ansvarsförbindelse avseende pensionsåtagandet har vi förlitat oss på de uppgifter kommunen har erhållit från pensionsadministratören Skandia. Vi har i vår granskning inte gjort någon aktuariell granskning.

2.4 Ansvarig nämnd

Granskningen avser kommunstyrelsens årsredovisning.

Rapporten är faktagranskad av ekonomikontoret.

2.5 Projektorganisation/granskningsansvarig

Granskningen har genomförts av Cecilia Kvist, auktoriserad revisor samt Besnik Avdiu, revisor. Anders Petersson har deltagit i sin roll som kundansvarig.

3 Resultat av granskningen

3.1 Årsredovisningen

Granskningen har omfattat bokslutet och årsredovisningen för 2017. Vi har granskat sådan information som är av finansiell natur och som har direkt koppling till den finansiella redovisningen i årsredovisningen i syfte att inhämta tillräckliga revisionsbevis på motsvarande som för granskning av de finansiella delarna i årsredovisningen.

Nämndernas förvaltningsberättelser regleras inte av KRL, utan betraktas som underlag till kommunens förvaltningsberättelse.

Östhammars kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2017-12-31

2018-04-17

Bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning. Årsredovisningen har i allt väsentligt upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Vi bedömer i stort att den information som lämnas i förvaltningsberättelsen ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning.

Vi vill lyfta fram att vi ser positivt på att kommunen har med Hållbarhetsbokslut i årsredovisningen.

Kommentarer

Till kommande år bör kommunen överväga att ha en sammanhållande funktion centralt vad gäller årsredovisningen för att kunna se över språket och att säkerställa att nämnderna skriver på likartat sätt. I årets årsredovisning förekommer det bl a felstavningar, syftningsfel samt talspråk.

3.2 Redovisningsprinciper

I årsredovisningen anges under avsnittet "Tillämpande redovisningsprinciper" att redovisningen skett enligt god kommunal redovisningssed med vilket avses i överensstämmelse med KRL och RKR:s rekommendationer.

I vår granskning har vi stickprovvis granskat om detta påstående stämmer via intervjuer med redovisningsansvarig samt översiktlig avstämning av kommunens årsredovisning mot RKR:s gällande rekommendationer.

Bedömning

Vår bedömning utifrån väsentlighetsprincipen är att kommunen i huvudsak efterlever RKR:s rekommendationer med undantag av RKR 11.4 Materiella anläggningstillgångar avseende komponentredovisning där kommunen påbörjat anpassning men inte fullt ut genomfört detta.

Det finns förbättringsmöjligheter till kommande år när det gäller tillämpning av redovisningsprinciper. Kommunen bör göra en genomgång av vilka redovisningsprinciper kommunen efterföljer och ha med alla i årsredovisningen, ett förslag är att se hur andra kommuner redovisar sina redovisningsprinciper i sin årsredovisning. I Bilaga 1 åskådliggörs hur kommunen skulle kunna redovisa sina redovisningsprinciper.

Vi rekommenderar även kommunen att årligen dokumentera en egen genomgång mellan aktuella redovisningsprinciper och av kommunen tillämpade principer.

3.3 Balanskrav

En kommun ska enligt KL göra en avstämning av balanskravet och denna ska redovisas i förvaltningsberättelsen. Eventuella negativa resultat som uppkommer ska enligt KL regleras inom tre år. Om det föreligger synnerliga skäl finns emellertid möjlighet att inte reglera ett negativt resultat. RKR har lämnat information⁴ om beräkning och redovisning av balanskravet utifrån tolkning av förarbeten till reglerna om balanskrav i KRL och KL.

⁴ Oktober 2015

Östhammars kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2017-12-31

2018-04-17

I KL stadgas även att kommunerna ska ha en god ekonomisk hushållning, vilket får ses som ett överordnat krav och innebär i de allra flesta fall att det inte räcker med att intäkterna enbart täcker kostnaderna, eftersom det på längre sikt urholkar kommunernas ekonomi.

Kommunen redovisar en avstämning av balanskravet enligt KL i förvaltningsberättelsen. Kommunens överskott för året uppgår till 23,5 Mkr. Vid avstämning av balanskravet avgår årets realisationsvinster, 0 Mkr från årets resultat, i enlighet med gällande principer. Justerat resultat enligt balanskravet uppgår därmed till 23,5 Mkr.

Bedömning

Vår bedömning är att kommunen redovisar ett korrekt balanskravsresultat.

3.4 Bedömning av fullmäktiges mål med betydelse av god ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagens bestämmelser ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen.

3.4.1 Finansiella mål

I den av fullmäktige fastställda budgeten för år 2017 med flerårsplan för 2018-2020 finns ett övergripande mål som avser god ekonomisk hushållning: Östhammars kommun ska ha en ekonomi och verksamhet med god ekonomisk hushållning, både i kort- och långsiktigt perspektiv (KF 6). Till detta är det kopplat tre styrtal:

Mål fastställda av fullmäktige	Målvärde	2017
Resultatöverskott i procent av skatteintäkter, statsbidrag och utjämning till minst 2 %	2%	2%
Intäktsökningen av skatter, statsbidrag och utjämning ska överstiga nettokostnadsutvecklingen med minst 0,5 %	0,5%	-%
Samtliga styrelser och nämnder följer budget	100%	60%

Kommentar

Vi noterar i likhet med tidigare års rapporter att målet avseende budgetföljsamhet avser underskott och inte överskott, då kommunens bedömning är att målet uppnås trots budgetavvikelse. Vi rekommenderar kommunstyrelsen att verka för att tydliggöra vad som avses med att "följa budget". Lednings- och verksamhetsstöd är medvetna om detta och har det som en förbättringspunkt men har inte hunnit genomföra detta under året.

Östhammars kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2017-12-31

2018-04-17

Vår sammanfattande bedömning är att de av fullmäktige fastställda finansiella målen inte har uppnåtts 2017, i likhet med kommunens bedömning samt vår bedömning vid delårsbokslutet per den sista juni 2017.

3.4.2 Verksamhetsmål

Lagstiftaren ställer krav på att mål och riktlinjer av betydelse för god ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv skall upprättas. Dessa mål skall följas upp och kommenteras i samband med upprättandet av årsredovisning och delårsrapport.

I den av KF fastställda budgeten för 2017 framgår att kommunen har sju kommunövergripande mål (prioriterade mål), där ett mål är finansiellt och redovisas under 3.4.1. Till övriga sex mål finns totalt 29 styrtal kopplade.

KF	Mål	Kommunens bedömning	Vår bedömning
KF 1	Östhammars kommun ska vara en kommun som ger barn och unga goda förutsättningar för att möta framtidens utmaningar.	Bedömningen är att målet delvis uppnås.	2 av 3 styrtal uppnås delvis enligt beräkningarna. Vår bedömning är utifrån detta att målet delvis uppnås.
KF 2	Östhammars kommun ska vara en kommun med stöd- och omsorgsverksamhet som utgår från individens behov och värdighet.	Bedömningen är att målet delvis uppnås.	3 av 4 styrtal uppnås inte och ett styrtal mäts inte under 2017. Vår bedömning utifrån detta är att målet delvis uppnås.
KF 3	Östhammars kommun ska vara en kommun med god service och med utrymme för medskapande.	Bedömningen är att målet uppnås.	3 av 5 styrtal uppnås och 2 av 5 styrtal uppnås inte. Vår bedömning är att målet delvis uppnås.
KF 4	Östhammars kommun ska vara en attraktiv kommun och inkluderande kommun med ett gott företagsklimat och kontinuerlig tillväxt.	Bedömningen är att målet delvis uppnås.	Vår bedömning är att målet delvis uppnås.
KF 5	Östhammars kommun ska vara en kommun med minskande miljöpåverkan.	Bedömningen är att målet inte uppnås.	3 av 6 styrtal uppnås och 3 av 6 styrtal uppnås inte. Vår bedömning är att målet inte uppnås.

Östhammars kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2017-12-31

2018-04-17

KF 7	Östhammars kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare.	Bedömningen är att målet uppnås.	3 av 3 styrtalet uppnås. Vår bedömning är att målet uppnås.
-------------	---	----------------------------------	---

Bedömning

Uppföljningen av måluppfyllelsen är tydlig och bra beskriven i årsredovisningen. För de flesta målen finns uppföljning på respektive styrtalet. Vi ser även positivt på kommunstyrelsens noteringar om åtgärder kopplade till respektive mål.

Likt tidigare år finns ingen uppdelning mellan verksamhetsmål med bäring på god ekonomisk hushållning och övriga verksamhetsmål, varför vi måste bedöma alla av kommunfullmäktige fastställda verksamhetsmål.

Sammanfattningsvis är vår bedömning att kommunen efterlever KL:s krav på avstämning av mål för verksamheten.

Vår sammanfattande bedömning är att resultatet enligt årsredovisningen inte är förenligt med de av fullmäktige fastställda verksamhetsmålen med hänvisning till att ett av sex mål uppnås och resterande mål uppnås inte eller bedöms delvis uppnås.

3.5 Resultaträkning

<i>Belopp i Mkr</i>	<i>2017-12-31</i>	<i>Budget 2017</i>	<i>2016-12-31</i>
Verksamhetens nettokostnader	-1 175,0	-1 157,3	-1 062,4
<i>Förändring i %, jmf med 2016</i>	<i>10,6</i>	<i>8,9</i>	
Skatteintäkter och statsbidrag	1 197,8	1 183,0	1 135,5
<i>Förändring i %, jmf med 2016</i>	<i>5,5</i>	<i>4,2</i>	
Finansnetto	0,6	-3,0	-2,0
Årets resultat	23,4	22,7	71,1
Nettokostnader inkl. finansnetto i relation till skatteintäkter och bidrag %	98,0	98,1	93,7

Kommunen redovisade ett positivt resultat om 45,5 Mkr vid delårsrapporteringen. Prognosen visade på ett överskott om 19,1 Mkr. Kommunen kunde inte presentera en resultatbrygga som förklarar varför kommunens kostnadsutveckling skulle vara så brant andra halvåret annat än att den branta kostnadsutvecklingen beror på ökade kostnader inom både vård och omsorg och inom individ- och familjeomsorg.

Östhammars kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2017-12-31

2018-04-17

Kommunens resultat uppgår till 23,5 Mkr och prognosen till 19,1 Mkr, en skillnad på 4,4 Mkr. Vilket tyder på att kommunen har arbetat med prognoser och budget under året. Det är av stor vikt för kommunen att ha en hög prognossäkerhet för att ge beslutsfattare relevanta och rättvisande beslutsunderlag. Idag arbetar nämnderna på olika sätt och rekommendationen är att kommunen ser över arbetssättet så att alla nämnder arbetar likartat.

Bedömning

Vår bedömning är att resultaträkningen i allt väsentligt är korrekt.

3.5.1 Driftredovisning

Driftsredovisning per nämnd (Mkr)	Utfall 2017	Budget 2017	Avvikelse	Prognos	Utfall 2016	Avvikelse mot prognos
Kommunstyrelsen, varav:	-163,4	-162,3	-1,1	-159,3	-139,5	-4,1
<i>finansförvaltningen</i>	-9,0	-3,0	-6,0	-3,0	10,4	-6,0
<i>kommunledningskontoret</i>	-98,9	-101,8	2,9	-100,2	-89,6	1,3
<i>enh för arbete och sysselsättn</i>	-5,3	-9,0	3,7	-7,8	-19,1	2,5
<i>teknisk förvaltning</i>	-50,2	-48,5	-1,7	48,3	-41,4	-98,5
Lokal Säkerhetsnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bygg- och miljönämnd	-8,2	-6,6	-1,6	-6,6	-6,1	-1,6
Kultur- och fritidsnämnd	-34,3	-36,9	2,6	-36,3	-32,2	2,0
Barn- och utbildningsnämnd	-522,8	-522,8	0,0	-521,8	-503,3	-1,0
Socialnämnd	-446,3	-428,7	-17,6	-437,0	-381,5	-9,3
Summa	-1 175,0	-1 157,3	-17,7	-1 161,0	-1 062,6	-14,0

Den totala avvikelsen mellan budget och utfall uppgår till 17,7 Mkr (48,7 Mkr) där den främsta avvikelsen finns inom socialnämnden. Anledningen till avvikelsen förklaras framförallt av kostnaderna för äldreomsorgen, hemtjänsten samt särskilt boende.

Östhammars kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2017-12-31

2018-04-17

3.6 Balansräkning

<i>Belopp i Mkr</i>	Kommunen		Koncernen	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Balansomslutning	1 506,3	1 470,1	2 525,5	2 226,8
Redovisat eget kapital	734,7	711,2	905,4	858,0
Ansvarsförbindelse	467,1	480,1		
Eget kapital inkl. ansvarsförpliktelse	267,6	231,1	905,4	858,0
<i>Redovisad soliditet</i>	49%	48%	36%	39%
<i>Soliditet med hänsyn till ansvarsförpliktelse</i>	18%	16%		
Anläggningstillgångar	1 123,2	1 193,2	2 114,5	1 978,7
Omsättningstillgångar	383,1	276,9	411,0	248,1
Avsättningar	42,9	42,5	74,1	74,2
Långfristiga skulder	440,2	464,7	1 160,0	918,2
Kortfristiga skulder	288,5	252,0	385,9	376,5
<i>Balanslikviditet</i>	133%	110%	107%	66%

Soliditeten fortsätter att öka och uppgår till 18 % med hänsyn taget till pensionsskulden som redovisas som ansvarsförpliktelser. Även balanslikviditeten fortsätter att öka och uppgår till 133 %.

För koncernen finns inte några ansvarsförbindelser redovisade i årsredovisningen därav saknas uppgifter i tabellen ovan. Balanslikviditeten fortsätter dock att öka från 66% till 107%, vilket beror på att omsättningstillgångarna har ökat och då främst likvida medel. Det gäller både inom kommunen och koncernen.

Pensionsförpliktelser som redovisas som ansvarsförbindelser uppgår till 375,9 Mkr (386,4 Mkr).

Bokslutsbilagor

Kvaliteten på bokslutsbilagorna har förbättrats sedan delårsbokslutet, dock fanns ett antal bokslutsbilagor som inte var avstämda. Vi uppmanar kommunen att utveckla en bokslutsprocess där huvudbokslagor upprättas för alla balansposter.

Anläggningstillgångar

Vi noterar att kommunen påbörjat övergången till komponentredovisning men inte kommit i mål. Komponentredovisning infördes redan 2014 som god redovisningssed enligt RKR 11.4 och vår bedömning är att kommunen skyndsamt måste övergå till att tillämpa komponentredovisning på hela tillgångsmassan som omfattas (byggnader, gator och vägar mm)

Östhammars kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2017-12-31

2018-04-17

Bedömning

Vår bedömning är att den upprättade balansräkningen i allt väsentligt är korrekt.

3.6.1 Poster inom linjen

Kommentarer

Det saknas uppgifter för koncernen gällande poster inom linjen och tillhörande noter. Förslagsvis, till kommande år, skickar kommunen ut instruktioner till dotterbolagen om vilka uppgifter de behöver för att kunna sammanställa alla finansiella siffror.

3.7 Kassaflöde

Kassaflödesanalys beskriver hur verksamhet och investeringar finansierats och hur de har inverkat på verksamhetens likvida ställning. Den tillämpade modellen synes överensstämma med RKR:s rekommendation 16.2.

Årets kassaflöde är positivt med 131,3 Mkr och har ökat kommunens likvida medel till 230,8 Mkr vid årets utgång.

Av betalningsflödesrapporten framgår att kommunens verksamhet före avskrivningar under år 2017 gett ett överskott på 145,3 Mkr. I år har kommunen sålt anläggningstillgångar och har därmed fått ett tillskott på 10,1 Mkr från investeringsverksamheten. Finansieringsverksamheten har ett netto på -24,4 Mkr vilket innebär att kommunens nettoupplåning minskat.

Bedömning

Kassaflödet för kommunen är rätt redovisat men det saknas kassaflödesanalys för koncernen.

3.8 Investeringsredovisning

Kommunens investeringsredovisning redovisas i enlighet med KRL under förvaltningsberättelsen.

Årets investeringar uppgår till 122,3 Mkr mot budgeterat 207,3 Mkr. Avvikelsen beror främst på att kommunen inte kommit så långt som budgeterat avseende nya skolan i Östhammar och kulturhuset Storbrunn.

Bedömning

Återredovisningen är tydlig och bra där större projekt särredovisas med relevanta siffror såsom budget 2017, utfall 2017, total budget, totalt utfall samt prognos.

Vi rekommenderar att kommunen ser över budgeten för investeringarna eftersom den inte uppnås år efter år, vilket kan innebära att trovärdigheten minskar.

3.9 Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningen har såvitt vi kunnat finna upprättats i enlighet med RKR:s rekommendation 8.2. Syftet med den sammanställda redovisningen är att ge en sammanfattande bild av kommunens ekonomiska resultat, ställning och åtaganden.

Östhammars kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2017-12-31

2018-04-17

Enligt KRL 8 kap 2 § ska den sammanställda redovisningen omfatta de juridiska personerna i vilka kommunen har ett betydande inflytande. Enligt RKR 8:2 framgår att betydande inflytande förutsätts föreligga när kommunen innehar minst 20 % av rösterna i en annan juridisk person, men även andra faktorer ska beaktas. Det finns dock möjlighet att göra avsteg från principen om företaget har en ringa omsättning eller balansomslutning.

I den sammanställda redovisningen ingår förutom kommunen följande enheter:

- Stiftelsen Östhammarshem, 100 %
- Hargs Hamn AB, 78 %
- Dannemora Gruvfastigheter AB, 100 % (vilande bolag)
- Östhammar Vård och Omsorg AB, 100 % (vilande bolag)
- Östhammar Industrifastigheter AB, 100 % (vilande bolag)
- Östhammar Vatten AB, 1 % men har bestämmande inflytande

3.9.1 Resultaträkning – Koncernen

Principiellt kan sägas att nyckeltalen för kommunkoncernen är väl så viktiga som kommunens då de återspeglar alla kommunens aktiviteter, oavsett om de organiserats inom kommunen eller via kommunens bolag.

<i>Belopp i Mkr</i>	<i>2017-12-31</i>	<i>2016-12-31</i>
Verksamhetens nettokostnader	-1 145,7	-1 033,0
Skatteintäkter och statsbidrag	1 197,8	1 135,5
Finansnetto	-7,4	-10,3
Skatt	-7,9	-4,2
Årets resultat	36,8	88,0
Nettokostnader inkl. finansnetto i relation till skatteintäkter och bidrag	96,3	91,9

Östhammars kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2017-12-31

2018-04-17

Årets resultat exklusive koncernjusteringar fördelas enligt nedan:

Årets resultat (Mkr)	2017	2016
Stiftelsen Östhammarshem	26,8	33,4
Hargs Hamn AB	0,0	0,0
Dannemora Gruvfastigheter AB	0,0	0,0
Östhammar Vård och Omsorg AB	0,0	0,0
Östhammar Industrifastigheter AB	0,0	0,0
Östhammar Vatten AB	-2,6	
Årets resultat utan kommunen	24,2	33,4
Kommunen	23,5	71,0
Koncernens årsresultat	47,7	104,4

Kommentarer

I förvaltningsberättelsen finns information om koncernen och där visas bruttoomsättningen men i själva verket är det verksamhetens kostnader. Förslagsvis ändras detta till kommande år för ge en rättvisande bild vad man redovisar i förvaltningsberättelsen.

I förvaltningsberättelsen framgår resultatet för koncernen, vilket inte är detsamma som i resultaträkningen under Räkenskaper. Det beror på att i förvaltningsberättelsen är det exklusive koncernjusteringar medan i resultaträkningen är det inklusive koncernjusteringar. Förslagsvis till kommande år att det framgår tydligt att det i förvaltningsberättelsen är exklusive koncernjusteringar.

Vi rekommenderar att kommunen ser över kunskapsnivån när det gäller koncernredovisning samt säkerställer att det blir rätt i årsredovisningen samt inhämtar information från alla dotterbolagen i tid.

2018-04-17

KPMG AB

Cecilia Kvist

Anders Petersson

Auktoriserad revisor

Certifierad kommunal yrkesrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument.

Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Östhammars kommun
Granskning av bokslut och årsredovisning per 2017-12-31

2018-04-17

Bilaga 1

REDOVISNINGSPRINCIPER

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning vilket bland annat innebär att principerna är oförändrade jämfört med föregående år.

Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges. Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.

Nedan lämnas kommentarer till de redovisningsprinciper kommunen använt samt avvikelser jämfört med lagstiftning och rekommendationer.

Avvikelser

Materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4)

Enligt RKR 11.4 ska ackumulerade anskaffningsvärden och avskrivningar för varje anläggningstillgångsslag redovisas i not, p.g.a. brister i nuvarande system kan det inte redovisas på ett tillförlitligt sätt.

Sammanställd redovisning (RKR 8.2)

I den kommunala koncernen ingår samtliga bolag och kommunalförbund i vilka Flens kommun har minst tjugo procents inflytande.

Från och med 1 januari 2015 har Flens kommun via ett nybildat dotterbolag tagit över ägandet av det flesta fastigheterna som tidigare ägdes av Stiftelsen Hälleforsnäs Bruksfastigheter.

Kommunkoncernens medlemmar och ägarandelar framgår i avsnittet Kommunkoncernen.

Syftet med den sammanställda redovisningen är att ge en samlad helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning oberoende av i vilken juridisk form verksamheten bedrivs. Den sammanställda redovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden och med hänsyn till specificering enligt proportionell konsolideringsmetod. Kommunens bokförda värden på aktier i de kommunala bolagen har eliminerats mot bolagens eget kapital. I koncernens eget kapital ingår efter eliminering, förutom kommunens eget kapital, endast den del av de kommunala bolagens eget kapital som motsvarar ägd andel. Tillgångar och skulder samt intäkter och kostnader har upptagits till så stor del som motsvarar ägd andel. Därefter har interna mellanhavanden eliminerats med ägd andel.

Jämförelsestörande och extraordinära poster (RKR 3.1)

Jämförelsestörande poster särredovisas när dessa förekommer i not till respektive post i resultaträkningen och/eller i kassaflödesrapporten.

Som jämförelsestörande betraktas poster som är sällan förekommande och överstiger 10 mnkr. Dessutom redovisas alltid kommunens realisationsvinster vid fastighetsförsäljningar samt kostnader och intäkter för tomtförsäljning i samband med markexploatering som jämförelsestörande.

En post skall klassificeras som extraordinär om följande tre kriterier samtidigt är uppfyllda:

- Händelsen eller transaktionen som ger upphov till posten saknar ett tydligt samband med den ordinarie verksamheten.
- Händelsen eller transaktionen är av sådan typ att den inte kan förväntas inträffa ofta eller regelbundet.
- Posten uppgår till ett väsentligt belopp.

Östhammars kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2017-12-31

2018-04-17

Skatteintäkter (RKR 4.2)

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på Sveriges kommuner och landsting (SKL:s) decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR 4.2.

Statsbidrag till anläggningstillgångar och anslutningsavgifter (RKR 18.1)

Rekommendationen 18.1 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar innebär att statsbidrag till anläggningstillgångar och anslutningsavgifter periodiseras över respektive anläggningstillgångs nyttjandeperiod.

Övriga intäkter

Investeringsbidrag har tagits upp som en långfristig skuld och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

Avskrivningar (RKR 11.4)

Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. Avskrivning påbörjas månaden efter investeringen tagits i bruk. Nedskrivning av anläggningstillgångens värde sker vid bestående värdenedgång. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs emellertid inga avskrivningar.

Avskrivningstider	
Verksamhetsfastigheter	10-50 år
Hysesfastigheter	10-33 år
Gator och vägar	20-33 år
Maskiner och inventarier	5-10 år
Fordon	3-20 år
Datorer	3 år
Mark	skrivs ej av
Konst	skrivs ej av

Huvudregeln för vad som betraktas som investering i Flens kommun är att inköpet har en nyttjandeperiod på minst tre år och ett anskaffningsvärde på minst 25 tkr exklusive moms.

Korttidsinventarier, det vill säga, inventarier som antas ha en livslängd om högst tre år

eller har ett värde som understiger 25 tkr har kostnadsförts direkt vid anskaffning.

Nedlagda kostnader vid pågående projekt redovisas som pågående arbeten till dess att de tas i bruk.

Exploateringsmark klassificeras som omsättningstillgång i balansräkningen.

Komponentavskrivning

Under 2014 förändrades regelverket för anläggningsredovisning. Kravet på komponentavskrivning infördes. Arbetet är dock ej färdigställt.

Anläggningstillgångar (RKR 11.4)

Anläggningstillgångar har i balansräkningen upptagits till anskaffningsvärdet reducerat med eventuella investeringsbidrag och faktiska av- och nedskrivningar.

Kassa och bank

Hela behållningen på koncernkontot i kommunens balansräkning redovisas i Kassa och bank. Ställningen på respektive bolags konto redovisas som kortfristig skuld eller fordran.

Pensioner (RKR 2.1, 2.2, 7.1, 10.2, 17.1)

Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknande enligt RIPS07.

Pensioner redovisas enligt blandmodellen vilket innebär att pensioner inklusive löneskatt intjänade till och med 31 december 1997 behandlas som ansvarsförbindelse.

Pensionsåtaganden avseende det individuella valet, och som intjänats under perioden, har kostnadsförts och redovisats som kortfristig skuld. Det gäller även den särskilda löneskatten för individuella delen. Åtaganden för visstids- eller särskild ålderspension samt intjänad pension på löneandelar över 7,5 basbelopp har kostnadsförts under perioden samt redovisats som avsättning i balansräkningen.

Östhammars kommun

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2017-12-31

2018-04-17

From 1 januari 2014 gäller A-KAP-KL för födda 1986 eller senare.

Även pensionsåtaganden för förtroendevalda politiker redovisas i resultat och balansräkningen.

I november 2014 beslutade kommunfullmäktige att uppdra till Flens Kommunfastigheter AB (FKAB) och Flen Vatten och Avfall AB (FVAAB) att omvandla bolagens koncerninterna lån till externa lån. Tillsammans med försäljning av resten av kommunens verksamhetsfastigheter till FKAB 1 oktober 2015 innebar detta att kommunen hade ett likviditetsöverskott att hantera. I december 2015 beslutade kommunfullmäktige "att betala in max 330 miljoner kronor inklusive löneskatt som försäkring till KPA av kommunens pensionsskuld vilken ligger som ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998." Pengarna betalades in till KPA 23 december 2015. Försäkringen gäller från och med 2016-01-01 därför visar ansvarsförbindelser för pensionsförpliktelser sänkning först under 2016.

Semesterlöneskulden

Semesterlöneskulden avser ej uttagna semesterdagar vid periodens slut. Tillsammans med okompenserad övertid och därpå upplupen arbetsgivaravgift redovisas de som en kortfristig skuld och belastar resultatet på det år de intjänas.

Leasing- och hyresavtal (RKR 13.2)

Flens kommun har för närvarande bara operationella leasingavtal och dessa bokförs ej som tillgång utan som kostnad på resultatet.

Tillfälligt statsbidrag för mottagning av flyktingar

Riksdagen har beslutat om anslaget 1:5 tillfälligt stöd till kommuner och landsting för budgetåret 2015. Anslaget får användas för statsbidrag med anledning av flyktingsituationen. Det tillfälliga stödet avser att även täcka kostnader 2016.

Enligt Rådet för kommunal redovisning bör inkomsten periodiseras antingen med en jämn fördelning from december 2015 eller från den månad 2015 när kommunen bedömt att kostnaderna för flyktingsituationen började öka i betydande omfattning, tom 2016.

66,8 mnkr i tillfälligt stöd från staten med anledning av flyktingsituation betalades in till Flens kommun i december 2015. Anslaget redovisades 2015 som en förutbetald skatteintäkt (Not 18) för att täcka 2016 års kostnader.

